

Němčice nad Hanou (okr. Prostějov)

„Obecnice“.

Paleolit. Ekofakt. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

AMČR: M-202505398.

Lokalizace: WGS-84: 49.3433100N, 17.1819192E

V květnu až červenci 2025 proběhl záchranný archeologický výzkum při modernizaci trati Brno–Přerov 4, úsek 3, v traťovém úseku „Obecnice“ na rozhraní katastrů Víceměřice a Němčice nad Hanou.

V části lokality na katastru Němčice nad Hanou byl ve sprašovém sedimentu zjištěn nález pleistocenní fauny – silně degradované pozůstatky lebky nedospělého jedince nosorožce (*Coelodonta antiquitatis*), předběžně určené v terénu (obr. 7). Osteologický materiál byl zachycen ve sprašové stěně sídlištní jámy (obj. 569) a místy zasahoval do prostoru výkopu. Situace nasvědčuje tomu, že se pozůstatky nacházely původně ve spraši mimo vlastní výplň objektu a byly narušeny až při jeho hloubení; část materiálu mohla být následně sekundárně redeponována do výplně. Tomu odpovídá výskyt několika zubů ve vrstvě 202 v severozápadní části objektu, uložených v sekundární poloze mimo anatomickou souvislost. Nález tak lze interpretovat jako pleistocenní faunu druhotně zachycenou v kontextu mladší sídlištní aktivity.

Obr. 7. Němčice nad Hanou. Pozůstatky degradované lebky mláděte nosorožce srstnatého. Foto M. Hanšut.

Fig. 7. Němčice nad Hanou. Degraded skull remains of a juvenile woolly rhinoceros. Photo by M. Hanšut.

Literatura

AMČR: Záznam M-202505398 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202505398>.

Summary

A rescue excavation (May–July 2025), conducted as part of the modernisation of the Brno–Přerov railway line (phase 4, section 3) in the ‘Obecnice’ track section (Víceměřice / Němčice nad Hanou cadastral areas), yielded the degraded remains of a juvenile woolly rhinoceros (*Coelodonta antiquitatis*). The remains were found within loess deposits and were associated with settlement feature 569. The find is interpreted as redeposited Pleistocene faunal remains (Fig. 7).

Miroslav Popelka, Michael Hanšut, Simona Frömelová, Aleš Plichta

Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov)

Jeskyně Liščí díra.

Mladý paleolit, magdalénien. Aktivita v jeskyni. Sonda. Badatelský výzkum. AMČR: M-202501325.

Lokalizace: WGS-84: 49.2462589N, 16.7491697E

V roce 2025 byl proveden revizní výzkum jeskyně Liščí díra. Jeskyně se nachází v jižní části Moravského krasu a byla intenzivně zkoumána B. Klímou v letech 1959–1960 (Klíma 1960; 1961; 2002). Klíma v průběhu výzkumu identifikoval pod 1,5–2,0 m holocenních sedimentů pleistocenní vrstvu (vrstva 6) s paleolitickým materiálem. Vrstva 6 obsahovala kosti pleistocenní fauny a několik kamenných artefaktů. V horní části vrstvy 6 bylo nalezeno rydlo z pazourku (překlasifikováno na moravský jurský rohovec), které Klíma označil jako magdalénské, a v dolní části této vrstvy byla nalezena přesněji neurčitelná industrie obsahující dvoupodstavová jádra, hrubé úštěpy a čepele, ve všech případech vyrobené z hrubozrnné suroviny pocházející ze střední části Moravského krasu – Rudické vrstvy (cf. Valoch 1966), kterou Klíma přiřadil ke kvarcitovému aurignacienu Býčí skály.

Výše zmíněná možná přítomnost časně mladopaleolitické industrie (EUP) byla hlavním důvodem revizního výzkumu. Nejprve byly očištěny hranice Klímových výkopů a poté byla zkoumaná plocha rozšířena na severním (sonda 1) a východním (sonda 2) okraji (obr. 8). Zatímco sonda 1 byla archeologicky téměř sterilní, sonda 2 (obr. 9) obsahovala pleistocenní vrstvu popsanou Klímou – jeho vrstvu 6. Při výzkumu jsme použili preciznější metodiku než v případě předchozích výzkumů. Vše (nálezy i kbelíky se sedimentem) bylo změřeno pomocí totální stanice a veškerý sediment byl plaven na sítích s oky o velikosti 2 mm (celkem bylo proplaveno 5 m³). Z vrstvy sprašového sedimentu s vápencovými úlomky, která je identická s Klímovou vrstvou 6, jsme získali kolekci osteologického materiálu a ojedinělé kamenné artefakty. Podobně jako v případě původní Klímovy kolekce i nové nálezy představují pouze technologicky a typologicky nevýrazné artefakty. Čepel z našeho nového výzkumu byla přiložena k jádru z Klímovy EUP kolekce, čímž se oba soubory spojily. Všechna radiokarbonová data z této vrstvy však spadají do magdalénského období. Z podložní archeologicky sterilní půdy byly získány uhlíky, které poskytly datum 28 000 let. Klímova hypotéza o příslušnosti souboru k EUP mohla být tedy zamítnuta. Tímto zjištěním byla re-exkavace jeskyně Liščí díra ukončena. Závěrem je třeba ještě zmínit jeden důležitý důsledek re-exkavace jeskyně, a to že na základě datování kolekce z Liščí díry je možné spodní vrstvu z Býčí skály nepřímým datovat také do magdalénien.

Literatura

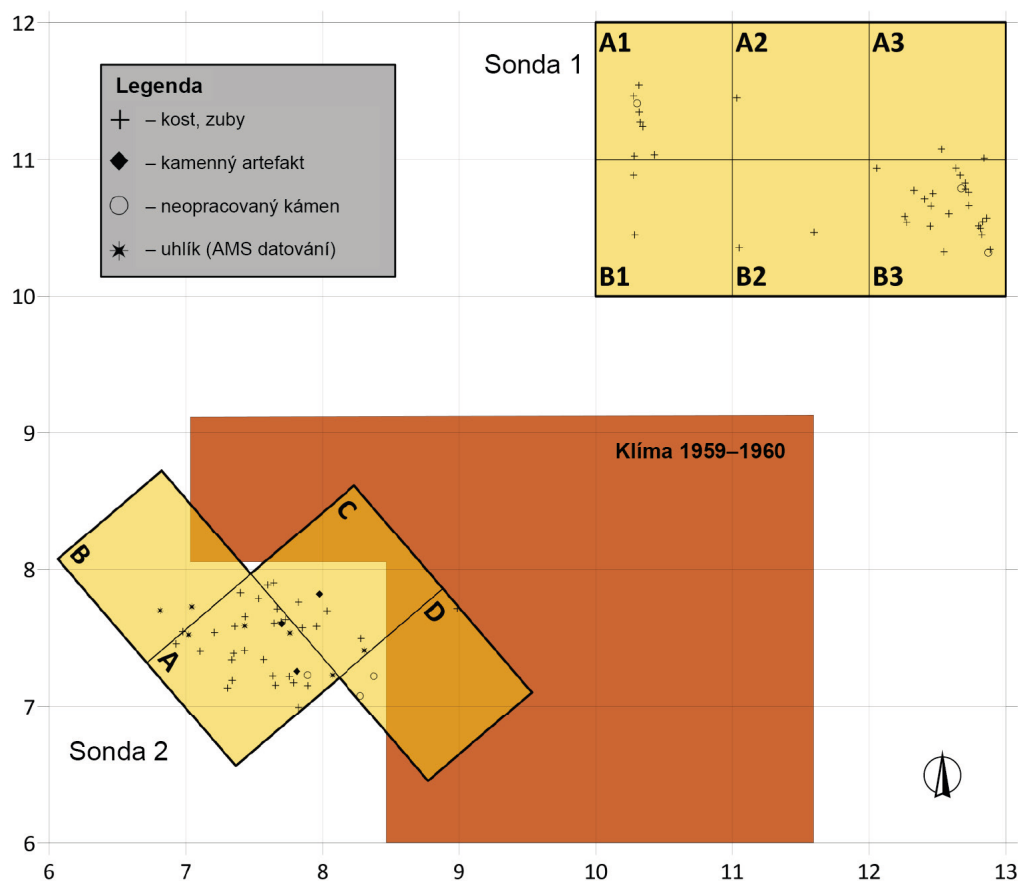
AMČR: Záznam M-202501325 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202501325>.

Klíma, B. 1960: Zjišťovací výzkum v jeskyni Liščí díra u Hostěnic. *Přehled výzkumů* 1959, 11–12.

Klíma, B. 1961: Dokončení výzkumu jeskyně Liščí díra. *Přehled výzkumů* 1960, 27.

Klíma, B. 2002: Jeskyně v údolí Říčky: Kůlnička, Liščí a Klímova. In: J. Svoboda (ed.): *Prehistorické jeskyně. Katalogy, dokumenty, studie*. Dolnověstonické studie 7. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 158–172.

Valoch, K. 1966: Die Quartzitindustrie aus Býčí skála in Mähren. *Quartär* 17, 51–89.

Obr. 8. Ochoz u Brna. Plán výzkumu.
Autor M. Novák.

Fig. 8. Ochoz u Brna. Excavation plan.
Author M. Novák.

Obr. 9. Ochoz u Brna. Pohled na sondu 2. Foto J. Bartík.

Fig. 9. Ochoz u Brna. View of trench 2. Photo by J. Bartík.

Summary

In the spring of 2025, a re-excavation was carried out at Liščí díra Cave (Ochoz u Brna cadastral area, Brno-Country District). The aim was to identify layers that could be attributed to the Early Upper Palaeolithic (EUP). As an initial step, the edges of Klíma's trenches were cleaned, after which the excavated area was extended to the north (trench 1) and west (trench 2; Fig. 8). While trench 1 was archaeologically sterile, trench 2 (Fig. 9) revealed the layer described by Klíma as Layer 6. As in Klíma's original assemblage, the newly recovered artefacts were exclusively non-diagnostic. However, a blade recovered during the re-excavation was refitted to a core from Klíma's EUP assemblage, thereby linking the two collections. All radiocarbon dates obtained from this layer fall within the Magdalenian period, while a date of 28 ky was obtained from the underlying archaeologically sterile deposit. Klíma's hypothesis concerning the presence of an EUP component can therefore be rejected. In light of these results, the re-excavation of Liščí díra Cave was concluded.

Petr Škrdla, Jaroslav Bartík, Martin Novák, Ondřej Herčík,
Soňa Boriová, Katarína Adameková